

Rodzaj dokumentu:	Zasady oceniania rozwiązań zadań
Egzamin:	Egzamin maturalny
Przedmiot:	Chemia
Poziom:	Poziom rozszerzony

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024:

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wymagania-egzaminacyjne-obowiazujace-na-egzaminie-maturalnym-w-roku-2023-i-2024> (dostęp: 29.09.2022).

Zadanie 1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 6) stosuje poprawną terminologię; 7) wykonuje obliczenia dotyczące praw chemicznych.	I. Atomy, cząsteczki i stechiometria chemiczna. Zdający: 1) stosuje pojęcia: nuklid, izotop, mol i liczba Avogadra; 6) wykonuje obliczenia [...] dotyczące: liczby moli [...], objętości gazów w warunkach normalnych [...]; 7) stosuje do obliczeń równanie Clapeyrona.

Zasady oceniania

2 pkt – zastosowanie poprawnej metody, poprawne wykonanie obliczeń i podanie wyniku

1 pkt – zastosowanie poprawnej metody, ale popełnienie błędów obliczeniowych

0 pkt – zastosowanie niepoprawnej metody albo brak rozwiązania

Przykładowe rozwiązanie

$$V_{\text{tlenu}} = 0,2 \text{ dm}^3$$

$$pV = nRT$$

$$n = \frac{pV}{RT} = \frac{1010 \text{ hPa} \cdot 0,2 \text{ dm}^3}{8,31 \text{ J} \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot 293 \text{ K}} = \frac{1010 \text{ hPa} \cdot 0,2 \text{ dm}^3}{8,31 \text{ Pa} \cdot \text{m}^3 \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot 293 \text{ K}} =$$

$$= \frac{1010 \text{ hPa} \cdot 0,2 \text{ dm}^3}{83,14 \text{ hPa} \cdot \text{dm}^3 \cdot \text{K}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1} \cdot 293 \text{ K}} = 8,3 \cdot 10^{-3} \text{ mol}$$

$$8,3 \cdot 10^{-3} \text{ mola tlenu zawiera } 2 \cdot 8,3 \cdot 10^{-3} = 1,66 \cdot 10^{-2} \text{ mola atomów}$$

$$0,2\% - x$$

$$100\% - 1,66 \cdot 10^{-2} \cdot 6,02 \cdot 10^{23} \text{ atomów}$$

$$x = 2 \cdot 10^{18} \text{ atomów } ^{18}\text{O}$$

Zadanie 2. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	I. Atomy, cząsteczki i stechiometria chemiczna. Zdający: 3) pisze równania naturalnych przemian promieniotwórczych (α, β^-).

Zasady oceniania

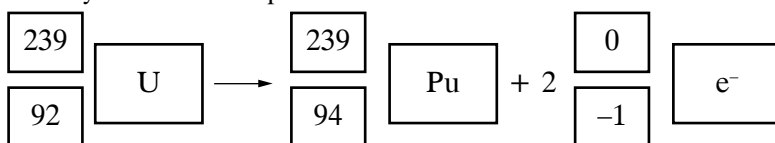
2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch schematów

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego schematu

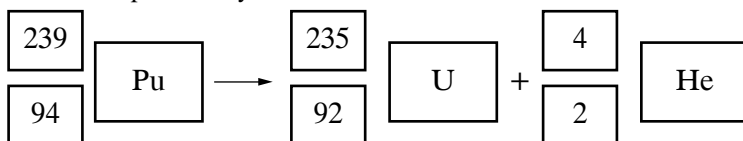
0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Sumaryczne równanie przemian 1. i 2.:

Równanie przemiany 3.:

UWAGA: Zapis symboli cząstek: β^- zamiast e^- oraz α zamiast He, należy uznać za poprawny.

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną.	II. Budowa atomu. Zdający: 1) interpretuje wartości liczb kwantowych; opisuje stan elektronu w atomie za pomocą liczb kwantowych; stosuje pojęcia: powłoka, podpowłoka; 2) stosuje zasady rozmieszczania elektronów na orbitalach (zakaz Pauliego i regułę Hunda) w atomach pierwiastków wieloelektronowych; 4) określa przynależność pierwiastków do bloków konfiguracyjnych: s, p i d układu okresowego na podstawie konfiguracji elektronowej [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch wierszy tabeli

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednego wiersza tabeli

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

	Symbol pierwiastka	Numer grupy	Symbol bloku konfiguracyjnego	Liczba elektronów niesparowanych
Pierwiastek X	As	15	<i>p</i>	3
Pierwiastek Z	Br	17	<i>p</i>	1

Zadanie 4.1. (0–1)

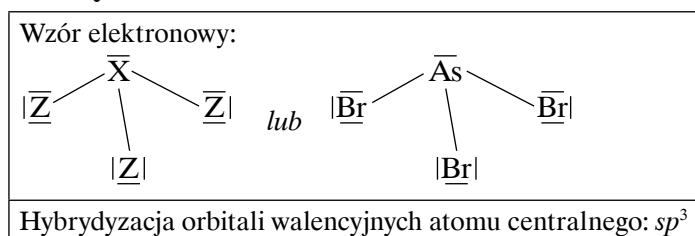
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną.	III. Wiązania chemiczne. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Zdający: 2) pisze wzory elektronowe typowych cząsteczek związków kowalencyjnych [...]; 4) [...] określa kształt drobin (struktura dwuatomowa, trygonalna, tetraedyczna, piramidalna, V-kształtna).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne narysowanie wzoru elektronowego i poprawne określenie geometrii cząsteczki

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Zadanie 4.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną.	III. Wiązania chemiczne. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Zdający: 1) określa rodzaj wiązania ([...] kowalencyjne (atomowe) niespolaryzowane, kowalencyjne (atomowe) spolaryzowane, donorowo-akceptorowe (koordynacyjne)) na podstawie elektroujemności oraz liczby elektronów walencyjnych atomów łączących się pierwiastków.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

A1

Zadanie 5. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną.	III. Wiązania chemiczne. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Zdający: 1) określa rodzaj wiązania (jonowe, kowalencyjne (atomowe) niespolaryzowane, kowalencyjne (atomowe) spolaryzowane [...]) na podstawie elektroujemności; 6) opisuje i przewiduje wpływ rodzaju wiązania (jonowe, kowalencyjne, metaliczne) [...] na właściwości fizyczne substancji nieorganicznych [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne zaznaczenia w dwóch akapitach

1 pkt – poprawne zaznaczenia w jednym akapicie

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

- Chlorowodór i bromowodór są zbudowane z (*jonów / cząsteczek*). Na różnicę temperatur wrzenia chlorowodoru i bromowodoru decydujący wpływ mają (*różnice elektroujemności pierwiastków / masy molowe związków*). Temperatura wrzenia jodowodoru jest równa (-35°C / -101°C / -136°C).
- Wiązanie metaliczne w kryształach potasu jest (*silniejsze / słabsze*) niż w kryształach sodu. Wiązanie jonowe w chlorku sodu jest (*silniejsze / słabsze*) niż w tlenku magnezu. Oddziaływania między jonami są tym silniejsze, im wartości promieni jonowych są (*mniejsze / większe*) i ładunki jonów są (*większe / mniejsze*).

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	I. Atomy, cząsteczki i stechiometria chemiczna. Zdający: 5) dokonuje interpretacji jakościowej i ilościowej równania reakcji w ujęciu molowym, masowym i objętościowym (dla gazów).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne napisanie równania reakcji i poprawne uzupełnienie dwóch zdań

1 pkt – poprawne napisanie równania reakcji i poprawne uzupełnienie jednego zdania

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Równanie reakcji: $2\text{A} \rightarrow \text{B} + 2\text{C}$ lub $\text{A} \rightarrow \frac{1}{2}\text{B} + \text{C}$

Łączna liczba moli gazów podczas reakcji rozkładu gazu A: rośnie.

Łączna masa reagentów podczas tej reakcji: nie zmienia się.

Zadanie 7. (0–4)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 7) wykonuje obliczenia dotyczące praw chemicznych.	I. Atomy, cząsteczki i stechiometria chemiczna. Zdający: 6) wykonuje obliczenia [...] dotyczące: liczby moli oraz mas substratów i produktów (stechiometria wzorów i równań chemicznych). IV. Kinetyka i statyka chemiczna. Energetyka reakcji chemicznych. Zdający: 6) wykazuje się [...] rozumieniem pojęć: [...] stała równowagi; pisze wyrażenie na stałą równowagi danej reakcji; 7) oblicza wartość stałej równowagi reakcji odwracalnej; oblicza stężenia równowagowe albo stężenia początkowe reagentów.

Zasady oceniania

To zadanie jest oceniane z zastosowaniem następujących poziomów rozwiązania:

Poziom 2 (3–4 pkt)	Rozwiązanie zawierające oba poprawnie – przynajmniej co do metody – wykonane etapy, zawierające: – odczytanie stężeń i obliczenie K na podstawie wykresu; – wyznaczenie równowagowych i wyjściowych liczby moli reagentów; – ustalenie składu mieszaniny w procentach. 4 pkt – jeżeli rozwiązanie nie zawiera błędów 3 pkt – jeżeli rozwiązanie zawiera błędy (arytmetyczne, odczytu danych, podany wynik jest błędny)
Poziom 1 (1–2 pkt)	Rozwiązanie zawierające poprawnie – przynajmniej co do metody – wykonany pierwszy etap prowadzący do wyznaczenia stałej równowagi: 2 pkt – jeżeli rozwiązanie nie zawiera błędów 1 pkt – jeżeli rozwiązanie zawiera błędy (arytmetyczne, odczytu danych)
Poziom 0 (0 pkt)	Rozwiązanie całkowicie błędne (co do metody) albo brak rozwiązania.

Przykładowe rozwiązanie

I etap

Wartości stężeń w stanie równowagi odczytane z wykresu:

$$[A] = 0,175 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$$

$$[B] = 0,050 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$$

$$[C] = 0,100 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$$

Obliczenie stałej równowagi K :

$$K = \frac{[B][C]^2}{[A]^2} \quad K = \frac{0,05 \cdot (0,1)^2}{(0,175)^2} = 0,0163$$

II etap

Stężenia w stanie równowagi podczas doświadczenia:

$$[A] = \frac{0,3 \text{ mol}}{2 \text{ dm}^3} = 0,15 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$$

$$[B] = x$$

$$[C] = \frac{0,1 \text{ mol}}{2 \text{ dm}^3} = 0,05 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$$

$$K = \frac{[B][C]^2}{[A]^2} \Rightarrow K [A]^2 = [B] [C]^2$$

$$0,0163 \cdot (0,15)^2 = x \cdot (0,05)^2$$

$$x = 0,147 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3} \quad \text{liczba moli gazu B} = 0,293 \text{ mol}$$

Równanie stechiometryczne: $2A \rightarrow B + 2C$

Ze stosunku molowego gazów B i C wynika, że w mieszaninie wyjściowej był gaz B.

Gaz	Liczba moli		
	początkowa	zmiana podczas reakcji	w stanie równowagi
A	0,35	-0,05	0,3
B	0,318	+0,025	0,293
C	0	+0,05	0,05

Skład procentowy (w procentach objętościowych) wyjściowej mieszaniny:

(skład w procentach molowych jest równoważny do składu w procentach objętościowych)

$$c_A = \frac{0,35}{0,35 + 0,351} \cdot 100\% = 52,4\% \approx 52\%$$

$$c_B = 47,6\% \approx 48\%$$

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	IV. Kinetyka i statyka chemiczna. Energetyka reakcji chemicznych. Zdający: 4) stosuje pojęcia: egzoenergetyczny, endoenergetyczny [...] do opisu efektów energetycznych przemian [...]; 6) wykazuje się [...] rozumieniem pojęć: [...] stała równowagi; 8) wymienia czynniki, które wpływają na stan równowagi reakcji; [...] stosuje regułę Le Chateliera-Brauna (regułę przekory) do jakościowego określenia wpływu zmian temperatury [...] i ciśnienia na układ pozostający w stanie równowagi dynamicznej.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. F, 2. P

Zadanie 9.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	IV. Kinetyka i statyka chemiczna. Energetyka reakcji chemicznych. Zdający: 4) stosuje pojęcia: egzoenergetyczny, endoenergetyczny, energia aktywacji do opisu efektów energetycznych przemian [...]; 10) [...] interpretuje zapis $\Delta H < 0$ i $\Delta H > 0$; określa efekt energetyczny reakcji chemicznej na podstawie wartości entalpii.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne zaznaczenia w dwóch nawiasach

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Wykres I przedstawia zmiany energii wewnętrznej reakcji (*egzotermicznej* / *endotermicznej*).

Aby zaszła reakcja, należy dostarczyć energii do układu zilustrowanego (*wykresem I* / *wykresem II* / *wykresami I i II*).

Zadanie 9.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	IV. Kinetyka i statyka chemiczna. Energetyka reakcji chemicznych. Zdający: 4) stosuje pojęcia: egzoenergetyczny, endoenergetyczny, energia aktywacji do opisu efektów energetycznych przemian [...]; 10) [...] interpretuje zapis $\Delta H < 0$ i $\Delta H > 0$; określa efekt energetyczny reakcji chemicznej na podstawie wartości entalpii.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie trzech zdań

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Energia aktywacji procesu zilustrowanego wykresem I, oznaczona symbolem E_1 , ma wartość równą 50 kJ.

Energia aktywacji procesu zilustrowanego wykresem II, oznaczona symbolem E_2 , ma wartość równą 80 kJ.

Entalpia reakcji zilustrowanej wykresem I ma wartość równą –30 kJ.

Zadanie 10.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. 3) konstruuje wykresy, tabele [...] na podstawie dostępnych informacji. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 7) wykonuje obliczenia dotyczące praw chemicznych.	IV. Kinetyka i statyka chemiczna. Energetyka reakcji chemicznych. Zdający: 1) [...] oblicza szybkość reakcji (jako zmianę stężenia reagenta w czasie); 3) na podstawie danych doświadczalnych ilustruje związek między stężeniem substratu a szybkością reakcji [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie tabeli i poprawne narysowanie wykresu

1 pkt – poprawne uzupełnienie tabeli i niepoprawne narysowanie wykresu lub brak wykresu

ALBO

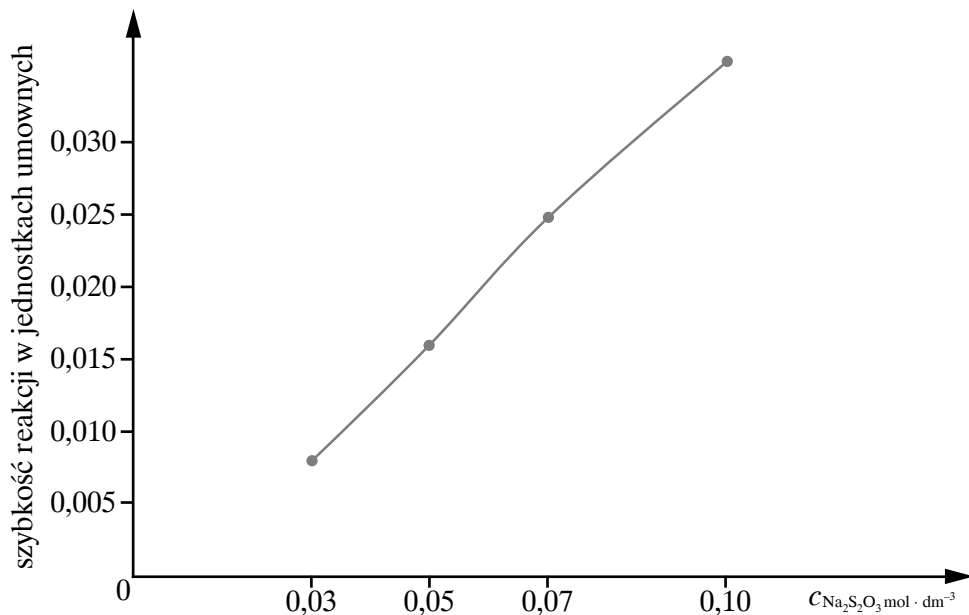
– poprawne narysowanie wykresu i błędne uzupełnienie lub brak uzupełnienia tabeli

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

UWAGA: Wykres i tabela punktowane są niezależnie.

Rozwiązanie

Nr pomiaru	1.	2.	3.	4.
Początkowe stężenie $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$, $\text{mol} \cdot \text{dm}^{-3}$	0,10	0,07	0,05	0,03

Zadanie 10.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych. III. Opanowanie czynności praktycznych. Zdający: 2) projektuje doświadczenia chemiczne, rejestruje ich wyniki w różnej formie, formułuje obserwacje, wnioski oraz wyjaśnienia.	IV. Kinetyka i statyka chemiczna. Energetyka reakcji chemicznych. Zdający: 1) definiuje i oblicza szybkość reakcji (jako zmianę stężenia reagenta w czasie); 2) przewiduje wpływ: stężenia [...] substratów [...] na szybkość reakcji. VII. Systematyka związków nieorganicznych. Zdający: 9) opisuje typowe właściwości chemiczne kwasów, w tym zachowanie wobec [...] soli kwasów o mniejszej mocy [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z poprawnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: (strzałka wskazuje) spadek (stężenia)

Uzasadnienie: Ze wzrostem stężenia początkowego tiosiarczanu sodu rośnie szybkość reakcji, podczas której pojawia się zmętnienie (wydzielona siarka). (Im bardziej intensywne zmętnienie w tym samym czasie, tym większe było początkowe stężenie).

Zadanie 10.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych. III. Opanowanie czynności praktycznych. Zdający: 2) [...] formułuje obserwacje, wnioski [...].	V. Roztwory. Zdający: 1) rozróżnia układy homogeniczne i heterogeniczne. VII. Systematyka związków nieorganicznych. Zdający: 12) przewiduje przebieg reakcji soli z mocnymi kwasami (wypieranie kwasów słabszych, nietrwałych [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie trzech zdań

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Podczas reakcji wydzielał się gaz o ostrym zapachu. W chwili rozpoczęcia reakcji we wszystkich zlewkach znajdowały się mieszaniny homogeniczne. Po zakończeniu reakcji we wszystkich zlewkach znajdowały się mieszaniny heterogeniczne.

Zadanie 11. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	VIII. Reakcje utleniania i redukcji. Zdający: 2) wskazuje utleniacz [...], proces utleniania i redukcji w podanej reakcji; 5) stosuje zasady bilansu elektronowo-jonowego – dobiera współczynniki stechiometryczne w schematach reakcji utleniania-redukcji (w formie [...] jonowej).

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne napisanie równania procesu utleniania, równania procesu redukcji, sumarycznego równania reakcji i określenie wzoru utleniacza

1 pkt – poprawne napisanie równania procesu utleniania albo równania procesu redukcji, poprawne napisanie sumarycznego równania reakcji i określenie wzoru utleniacza

ALBO – poprawne napisanie równania procesu utleniania i równania procesu redukcji oraz błędne napisanie równania sumarycznego albo brak równania

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Równanie procesu utleniania: $\text{S}_2\text{O}_3^{2-} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow 2\text{SO}_2 + 2\text{H}^+ + 4\text{e}^-$

Równanie procesu redukcji: $\text{S}_2\text{O}_3^{2-} + 6\text{H}^+ + 4\text{e}^- \rightarrow 2\text{S} + 3\text{H}_2\text{O}$

Równanie reakcji: $(1)\text{S}_2\text{O}_3^{2-} + 2\text{H}^+ \rightarrow (1)\text{S} + (1)\text{SO}_2 + (1)\text{H}_2\text{O}$

Wzór utleniacza: $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$

Zadanie 12. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 6) stosuje poprawną terminologię; 7) wykonuje obliczenia dotyczące praw chemicznych.	I. Atomy, cząsteczki i stechiometria chemiczna. Zdający: V. Roztwory. Zdający: 6) wykonuje obliczenia [...] dotyczące: liczby moli oraz mas [...] (stechiometria wzorów [...] chemicznych); 2) wykonuje obliczenia związane z przygotowaniem, rozcieńczaniem [...] roztworów z zastosowaniem pojęć: stężenie procentowe [...] oraz rozpuszczalność.

Zasady oceniania

2 pkt – zastosowanie poprawnej metody, poprawne wykonanie obliczeń i podanie wyniku z właściwą jednostką

1 pkt – zastosowanie poprawnej metody, ale popełnienie błędów obliczeniowych

ALBO – zastosowanie poprawnej metody, poprawne wykonanie obliczeń i podanie wyniku z niewłaściwą jednostką lub bez jednostki

0 pkt – zastosowanie niepoprawnej metody albo brak rozwiązania

Przykładowe rozwiązanie

$M_{\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3} = (2 \cdot 23 + 2 \cdot 32 + 3 \cdot 16) = 158 \text{ g} \cdot \text{mol}^{-1}$

$$M_{\text{hydratu}} = (158 + 5 \cdot 18) = 248 \text{ g} \cdot \text{mol}^{-1}$$

W 276 g roztworu nasyconego jest 176 g hydratu.

$$m_s = \frac{158}{248} \cdot 176 \text{ g} = 112,1 \text{ g} \quad \text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \text{ w 276 g nasyconego roztworu}$$

$$c_p = \frac{112,1 \text{ g}}{276 \text{ g}} \cdot 100\% = 40,6\% \quad \text{stężenie roztworu nasyconego}$$

$$m_r = \frac{10}{30,6} \cdot 250 \text{ g} = 81,7 \text{ g}$$

$$\text{masa Na}_2\text{S}_2\text{O}_3: m = 0,406 \cdot 81,7 \text{ g} = 33,17 \text{ g}$$

Uwaga: Należy zwrócić uwagę na zależność wyniku końcowego od przyjętych zaokrągleń wyników pośrednich. Za poprawny należy uznać każdy wynik będący konsekwencją zastosowanej poprawnej metody i poprawnych obliczeń.

Zadanie 13.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) pozyskuje i przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. III. Opanowanie czynności praktycznych. Zdający: 2) projektuje doświadczenia chemiczne, [...] formułuje obserwacje [...].	V. Roztwory. Zdający: 1) rozróżnia układy homogeniczne i heterogeniczne. VI. Reakcje w roztworach wodnych. Zdający: 8) uzasadnia przyczynę [...] odczynu niektórych wodnych roztworów soli [...]. VII. Systematyka związków nieorganicznych. Zdający: 4) opisuje typowe właściwości chemiczne tlenków pierwiastków o liczbach atomowych od 1 do 20 [...] w tym zachowanie wobec wody [...].

Zasady oceniania

2 pkt – napisanie poprawnych nazw trzech związków w dwóch kolumnach tabeli

1 pkt – napisanie poprawnych nazw (nazwy) związków w jednej kolumnie i napisanie błędnych nazw albo brak nazw (nazwy) w drugiej kolumnie

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Probówka I	Probówka II
wodorosiarczan(VI) sodu chlerek amonu	węglan sodu

Zadanie 13.2. (0–1)

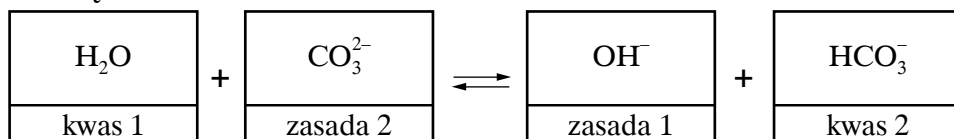
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 3) konstruuje [...] schematy na podstawie dostępnych informacji. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	VI. Reakcje w roztworach wodnych. Zdający: 8) uzasadnia przyczynę [...] odczynu niektórych wodnych roztworów soli zgodnie z teorią Brønsteda-Lowry'ego; pisze odpowiednie równania reakcji.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie schematu

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Zadanie 14. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) pozyskuje i przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 7) wykonuje obliczenia dotyczące praw chemicznych.	VI. Reakcje w roztworach wodnych. Zdający: 3) interpretuje wartości pK_w , pH , K_a , K_b , K_s ; 4) wykonuje obliczenia z zastosowaniem pojęć: [...] pH , iloczyn jonowy wody, iloczyn rozpuszczalności [...]; 6) przewiduje odczyn roztworu po reakcji substancji zmieszanych w ilościach stechiometrycznych i niestechiometrycznych.

Zasady oceniania

2 pkt – zastosowanie poprawnej metody, poprawne wykonanie obliczeń i podanie wyniku z właściwą dokładnością

1 pkt – zastosowanie poprawnej metody, ale popełnienie błędów obliczeniowych

ALBO – zastosowanie poprawnej metody, poprawne wykonanie obliczeń i podanie wyniku z niewłaściwą dokładnością

0 pkt – zastosowanie niepoprawnej metody albo brak rozwiązania

Rozwiązanie

$$K_s = 5,61 \cdot 10^{-12}$$

$$pH = 10 \Rightarrow [\text{OH}^-] = 10^{-4} \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$$

liczba moli jonów w 90 cm^3 roztworu KOH:

$$n \text{ OH}^- = 10^{-4} \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3} \cdot 0,09 \text{ dm}^3 = 9 \cdot 10^{-6} \text{ mol}$$

liczba moli jonów w 10 cm^3 roztworu MgCl_2 :

$$n \text{ Mg}^{2+} = 10^{-4} \text{ mol}$$

Po zmieszaniu roztworów:

$$V = 0,09 \text{ dm}^3 + 0,01 \text{ dm}^3 = 0,10 \text{ dm}^3$$

$$[\text{Mg}^{2+}] \cdot [\text{OH}^-]^2 = \frac{10^{-4} \text{ mol}}{10^{-1} \text{ dm}^3} \cdot \left(\frac{9 \cdot 10^{-6} \text{ mol}}{10^{-1} \text{ dm}^3} \right)^2 = 8,1 \cdot 10^{-12}$$

$$8,1 \cdot 10^{-12} > K_s$$

Odpowiedź: Osad się wytrąci.

Zadanie 15.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	VII. Systematyka związków nieorganicznych. Zdający: 3) pisze równania reakcji otrzymywania tlenków pierwiastków o liczbach atomowych od 1 do 30 (rozkład soli [...] i wodorotlenków [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne napisanie dwóch równań reakcji

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Równanie reakcji 1.: np. $\text{CuCO}_3 \rightarrow \text{CuO} + \text{CO}_2$

Uwaga: Wybrana sól musi być trwałą solą kwasu tlenowego (zgodnie z tablicą rozpuszczalności).

Równanie reakcji 2.: $\text{Cu}(\text{OH})_2 \rightarrow \text{CuO} + \text{H}_2\text{O}$

Zadanie 15.2. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	VIII. Reakcje utleniania i redukcji. Zdający: 6) przewiduje kierunek przebiegu reakcji utleniania-redukcji na podstawie wartości potencjałów standardowych półogniw. X. Metale, niemetale i ich związki. Zdający: 3) analizuje [...] właściwości [...] chemiczne metali grup [...] 2.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawna odpowiedź na dwa pytania wraz z poprawnymi uzasadnieniami

1 pkt – poprawna odpowiedź na jedno pytanie wraz z poprawnym uzasadnieniem i błędna odpowiedź na drugie pytanie

ALBO – poprawna odpowiedź na dwa pytania wraz z poprawnym uzasadnieniem na jedno pytanie i błędnym uzasadnieniem lub brakiem uzasadnienia na drugie pytanie

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. NIE

Uzasadnienie: Magnez nie tworzy tlenków na różnych stopniach utlenienia.

lub Nie istnieje tlenek magnezu na I stopniu utlenienia.

2. NIE

Uzasadnienie: Wapń jest silniejszym reduktorem niż miedź.

Zadanie 16. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych. III. Opanowanie czynności praktycznych. Zdający: 2) projektuje doświadczenia chemiczne, [...] formułuje [...] wnioski oraz wyjaśnienia.	VI. Reakcje w roztworach wodnych. Zdający: 6) przewiduje odczyn roztworu po reakcji substancji zmieszanych w ilościach stechiometrycznych [...]; 8) uzasadnia przyczynę [...] odczynu niektórych wodnych roztworów soli zgodnie z teorią Brønsteda-Lowry’ego; pisze odpowiednie równania reakcji. VII. Systematyka związków nieorganicznych. Zdający: 11) opisuje wpływ elektroujemności i stopnia utlenienia atomu centralnego na moc kwasów tlenowych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne napisanie numeru próbówki i poprawne napisanie równania reakcji w formie jonowej skróconej

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Numer próbówki: I

Równanie procesu: $\text{ClO}^- + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{HClO} + \text{OH}^-$

Zadanie 17.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 6) stosuje poprawną terminologię.	IX. Elektrochemia. Ogniwa. Zdający: 1) stosuje pojęcia: półogniwo, anoda, katoda, ogniwo galwaniczne, [...] potencjał standardowy półogniwa [...]; 2) pisze równania reakcji zachodzących na elektrodach (na katodzie i anodzie) ogniwa galwanicznego o danym schemacie [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne napisanie równania procesu utleniania i równania procesu redukcji oraz poprawne zaznaczenia w trzech nawiasach

1 pkt – niepoprawne napisanie równania procesu utleniania lub równania procesu redukcji lub dwóch równań oraz poprawne zaznaczenia w trzech nawiasach

ALBO – poprawne napisanie równania procesu utleniania i równania procesu redukcji oraz błędne zaznaczenia lub brak zaznaczenia w nawiasach

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Równanie procesu utleniania: $\text{Ni} \rightarrow \text{Ni}^{2+} + 2\text{e}^-$

Równanie procesu redukcji: $\text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Cu}$

Półogniwo niklowe w opisanym ogniwie pełni funkcję (anody / katody). Stężenie elektrolitu w półogniwie niklowym podczas pracy ogniwa (rośnie / maleje / nie ulega zmianie). Potencjał półogniwa miedzanego podczas pracy ogniwa (rośnie / maleje / nie ulega zmianie).

Zadanie 17.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 7) wykonuje obliczenia dotyczące praw chemicznych.	V. Roztwory. Zdający: 2) wykonuje obliczenia [...] z zastosowaniem pojęć: stężenie [...] molowe. IX. Elektrochemia. Ogniwa. Zdający: 1) stosuje pojęcia: [...] potencjał standardowy półogniwa, [...] SEM; 3) oblicza SEM ogniwa galwanicznego na podstawie standardowych potencjałów półogniw, z których jest ono zbudowane.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z poprawnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: nie

Uzasadnienie: (Z równania Nernsta wynika, że) stężenia obydwu elektrolitów były jednakowe, ale nie musiały być równe $1,00 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$.

Zadanie 18. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 6) stosuje poprawną terminologię.	XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 3) rysuje wzory [...] półstrukturalne (grupowe) izomerów [...] o podanym wzorze sumarycznym. XIV. Hydroksylowe pochodne węglowodorów – alkohole i fenole. Zdający: 2) na podstawie wzoru [...] półstrukturalnego (grupowego) [...] podaje nazwy systematyczne alkoholi [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne napisanie nazwy systematycznej i wzoru sumarycznego

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Nazwa systematyczna związku C: butano-2,3-diol	Wzór sumaryczny związku D: $\text{C}_5\text{H}_{13}\text{N}$

Zadanie 19. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 6) stosuje poprawną terminologię.	XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 1) na podstawie wzoru [...] półstrukturalnego [...], opisu [...] właściwości fizykochemicznych klasyfikuje dany związek chemiczny do: węglowodorów [...], alkoholi, [...] amin [...]. XVIII. Związki organiczne zawierające azot. Zdający: 6) opisuje właściwości chemiczne amin na podstawie reakcji: [...] z kwasami nieorganicznymi [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. A, 2. E

Zadanie 20.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych. III. Opanowanie czynności praktycznych. Zdający: 2) [...] formułuje obserwacje [...].	XIV. Hydroksylowe pochodne węglowodorów – alkohole i fenole. Zdający: 1) porównuje budowę cząsteczek alkoholi; 4) porównuje właściwości fizyczne i chemiczne alkoholi mono- i polihydroksylowych [...]; na podstawie obserwacji wyników doświadczenia klasyfikuje alkohol do mono- lub polihydroksylowych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch zdań

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Po wprowadzeniu związku B do probówki ze świeżo strąconym wodorotlenkiem miedzi(II) uzyskano efekt przedstawiony na fotografii III.

Po wprowadzeniu związku C do probówki ze świeżo strąconym wodorotlenkiem miedzi(II) uzyskano efekt przedstawiony na fotografii IV.

Zadanie 20.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną. III. Opanowanie czynności praktycznych. Zdający: 2) [...] formułuje obserwacje, wnioski [...].	XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 2) stosuje pojęcia: [...] rzędowość w związkach organicznych, izomeria [...] położenia [...]. XIV. Hydroksylowe pochodne węglowodorów – alkohole i fenole. Zdający: 3) opisuje właściwości chemiczne alkoholi na przykładzie reakcji: [...] utlenienia do związków karbonylowych; XV. Związki karbonylowe – aldehydy i ketony. Zdający: 3) [...] na podstawie wyników doświadczenia klasyfikuje substancję do aldehydów lub ketonów.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. F, 2. P

Zadanie 21.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną.	XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 5) [...] uzasadnia warunki wystąpienia izomerii optycznej w cząsteczce związku [...] o podanym wzorze; ocenia, czy cząsteczka o podanym wzorze stereochemicznym jest chiralna. XIII. Węglowodory. Zdający: 1) podaje nazwy systematyczne fluorowcopochodnych węglowodorów na podstawie wzorów [...] półstrukturalnych (grupowych) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – napisanie poprawnej nazwy systematycznej związku wraz z poprawnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Nazwa systematyczna: 1,2-dibromopropan

Uzasadnienie: Cząsteczka związku (jako jedyna) zawiera asymetryczny atom węgla.

albo Tylko cząsteczka tego związku zawiera centrum stereogeniczne (centrum chiralności).

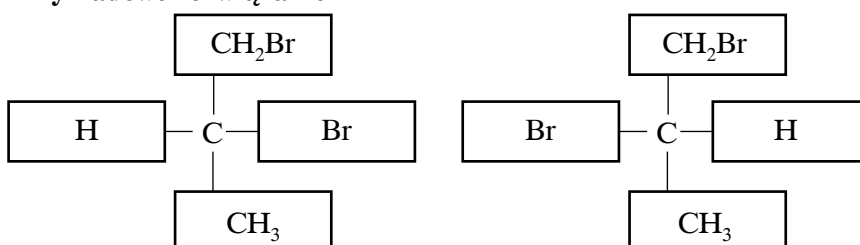
Zadanie 21.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 6) stosuje poprawną terminologię.	XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 5) [...] rysuje wzory w projekcji Fischera izomerów optycznych: enancjomerów [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie schematu

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Przykładowe rozwiązanie

Uwaga: Podstawniki mogą być rozmieszczone inaczej, ale muszą przedstawiać odbicia zwierciadlane.

Zadanie 22. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 6) stosuje poprawną terminologię.	XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 7) klasyfikuje reakcje związków organicznych ze względu na typ procesu (addycja, eliminacja, substytucja [...]) i mechanizm reakcji (elektrofilowy, nukleofilowy, rodnikowy). XIII. Węglowodory. Zdający: 5) planuje ciąg przemian pozwalających otrzymać np. alken z alkanu (z udziałem fluorowcopochodnych węglowodorów); pisze odpowiednie równania reakcji.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch kolumn tabeli

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednej kolumny i niepoprawne uzupełnienie lub brak uzupełnienia drugiej kolumny tabeli

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

	Typ reakcji	Mechanizm reakcji
Reakcja 1.	substytucja	rodnikowy
Reakcja 2.	eliminacja	nukleofilowy
Reakcja 3.	substytucja	nukleofilowy

Zadanie 23. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	XIII. Węglowodory. Zdający: 4) opisuje właściwości chemiczne alkenów na przykładzie reakcji: [...] addycji: [...] Br ₂ . XIV. Hydroksylowe pochodne węglowodorów – alkohole i fenole. Zdający: 3) opisuje właściwości chemiczne alkoholi na przykładzie reakcji: [...] eliminacji wody.

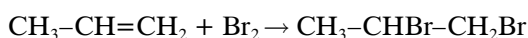
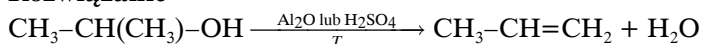
Zasady oceniania

2 pkt – poprawne napisanie dwóch równań reakcji i poprawne określenie warunków reakcji 4.

1 pkt – poprawne napisanie dwóch równań reakcji i niepoprawne określenie lub brak określenia warunków reakcji 4.

ALBO – poprawne napisanie równania reakcji 4. wraz z poprawnym określeniem warunków i niepoprawne napisanie równania lub brak równania reakcji 5.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie**Zadanie 24.1. (0–1)**

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 6) stosuje poprawną terminologię.	VI. Reakcje w roztworach wodnych. Zdający: 8) uzasadnia przyczynę [...] odczynu niektórych wodnych roztworów soli. XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 1) na podstawie wzoru [...] półstrukturalnego (grupowego) [...] klasyfikuje dany związek chemiczny do [...] kwasów karboksylowych, estrów, amin [...]. XVIII. Związki organiczne zawierające azot. Zdający: 4) [...] wyjaśnia przyczynę zasadowych właściwości [...] amin.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne napisanie dwóch nazw systematycznych lub zwyczajowych

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Substancje, których wodne roztwory mają odczyn zasadowy: kwas etanowy *lub* kwas octowy

Nazwy produktów reakcji: bromowoderek etanoaminy *lub* bromowoderek etyloaminy, *lub* bromek etyloamoniowy

Zadanie 24.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) opisuje właściwości substancji i wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	XII. Wstęp do chemii organicznej. Zdający: 1) na podstawie wzoru [...] półstrukturalnego (grupowego) [...] klasyfikuje dany związek chemiczny do [...] amidów [...]. XVIII. Związki organiczne zawierające azot. Zdający: 8) pisze równania reakcji hydrolizy amidów (np. acetamidu) w środowisku kwasowym i zasadowym.

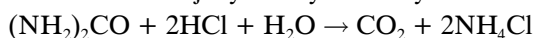
Zasady oceniania

1 pkt – poprawne napisanie dwóch równań reakcji w formie cząsteczkowej

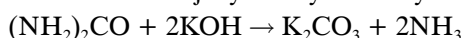
0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Równanie reakcji hydrolizy w wodnym roztworze kwasu chlorowodorowego:

Równanie reakcji hydrolizy w wodnym roztworze wodorotlenku potasu:

Zadanie 25. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 7) wykonuje obliczenia dotyczące praw chemicznych.	I. Atomy, cząsteczki i stechiometria chemiczna. Zdający: 6) wykonuje obliczenia [...] dotyczące: liczby moli oraz mas substratów i produktów (stechiometria wzorów i równań chemicznych). V. Roztwory. Zdający: 2) wykonuje obliczenia związane z przygotowaniem, rozcieńczaniem i zatężaniem roztworów z zastosowaniem pojęć: stężenie [...] molowe.

Zasady oceniania

2 pkt – zastosowanie poprawnej metody, poprawne wykonanie obliczeń i podanie wyniku z właściwą jednostką

1 pkt – zastosowanie poprawnej metody, ale popełnienie błędów obliczeniowych

ALBO – zastosowanie poprawnej metody, poprawne wykonanie obliczeń i podanie wyniku z niewłaściwą jednostką albo bez jednostki

0 pkt – zastosowanie niepoprawnej metody albo brak rozwiązania

Przykładowe rozwiązanie

Reakcja 1.:

$$m_{\text{Br}_2} = 0,192 \text{ g}$$

$$160 \text{ g Br}_2 - 1 \text{ mol}$$

$$0,192 \text{ g Br}_2 - n$$

$$n = 0,0012 \text{ mol Br}_2$$

Reakcja 2.:

przereagowało $0,0012 \text{ mol} - 0,0005 \text{ mol} = 0,0007 \text{ mol Br}_2$

Reakcja 3.:

$n_{\text{Br}_2} = n_{\text{I}_2} \Rightarrow 0,0005 \text{ mol Br}_2$ pozostało po reakcji 2.

Reakcja 4.:

$n_{\text{S}_2\text{O}_3^{2-}} = 0,01 \text{ dm}^3 \cdot 0,1 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$

$n_{\text{S}_2\text{O}_3^{2-}} = 0,001 \text{ mol}$

2 mole $\text{S}_2\text{O}_3^{2-} - 1 \text{ mol I}_2$

$0,001 \text{ mol} - x$

$x = 0,0005 \text{ mol I}_2$

$n_{\text{fenolu}} = \frac{1}{3} \cdot 0,0007 \text{ mol} = 2,33 \cdot 10^{-4} \text{ mol}$

$c = \frac{2,33 \cdot 10^{-4} \text{ mol}}{0,1 \text{ dm}^3} = 2,33 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-3}$

Uwaga: Należy zwrócić uwagę na zależność wyniku końcowego od przyjętych zaokrągleń wyników pośrednich. Za poprawny należy uznać każdy wynik będący konsekwencją zastosowanej poprawnej metody i poprawnych obliczeń.

Zadanie 26.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną; 6) stosuje poprawną terminologię.	III. Wiązania chemiczne. Oddziaływania międzycząsteczkowe. Zdający: 4) rozpoznaje typ hybrydyzacji ([...] sp^2, sp^3) orbitali walencyjnych atomu centralnego w cząsteczkach związków [...] organicznych [...]. VIII. Reakcje utleniania i redukcji. Zdający: 4) oblicza stopnie utlenienia pierwiastków w [...] cząsteczce związku [...] organicznego.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch kolumn tabeli

1 pkt – poprawne uzupełnienie jednej kolumny i błędne uzupełnienie lub brak uzupełnienia drugiej kolumny tabeli

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższych kryteriów albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

	Stopień utlenienia	Hybrydyzacja orbitali walencyjnych
Atom węgla a	–I	sp^3
Atom węgla b	(+)III	sp^2

Zadanie 26.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną.	XIII. Węglowodory. Zdający: 1) opisuje strukturę cząsteczek estrów [...]; 4) opisuje właściwości chemiczne alkenów na przykładzie reakcji: addycji [...] Br ₂ . XVII. Estry i tłuszcze. Zdający: 4) opisuje budowę tłuszczów stałych i ciekłych (jako estrów glicerolu).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

1. P, 2. P

Zadanie 26.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 4) wskazuje na związek między właściwościami substancji a ich budową chemiczną.	XVII. Estry i tłuszcze. Zdający: 5) zaznacza fragmenty hydrofobowe i hydrofilowe we wzorach cząsteczek substancji powierzchniowo czynnych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie wraz z poprawnym uzasadnieniem

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Rozstrzygnięcie: tak

Uzasadnienie: (Fosfatydylocholino) zawierają (jonowe) fragmenty (grupy) polarne i łańcuchy niepolarne (węglowodorowe, R).

Zadanie 27. (0–1)

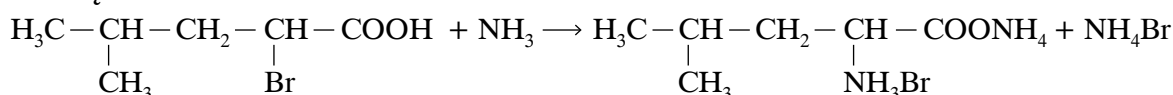
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. Zdający: 1) [...] przetwarza informacje z różnorodnych źródeł [...]. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych.	I. Atomy, cząsteczki i stechiometria chemiczna. Zdający: 6) wykonuje obliczenia [...] dotyczące: liczby moli [...] substratów i produktów (stechiometria [...] równań chemicznych). XVIII. Związki organiczne zawierające azot. Zdający: 5) pisze równania reakcji otrzymywania amin alifatycznych (np. w procesie alkirowania amoniaku) [...]; 10) pisze wzór ogólny α-aminokwasów w postaci $RCH(NH_2)COOH$; 11) opisuje [...] mechanizm powstawania jonów obojnych.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne napisanie równania reakcji w formie jonowej

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Zadanie 28. (0–1)

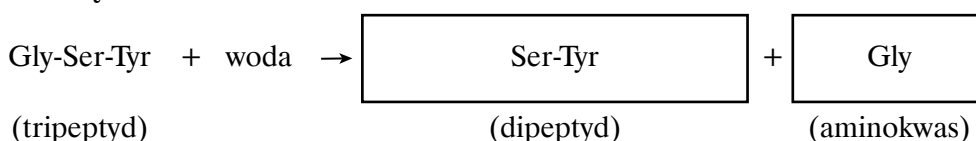
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 6) stosuje poprawną terminologię.	XVIII. Związki organiczne zawierające azot. Zdający: 13) [...] rozpoznaje reszty aminokwasów białkowych w cząsteczkach peptydów; 14) opisuje przebieg hydrolizy peptydów [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne uzupełnienie schematu

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Zadanie 29.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 6) stosuje poprawną terminologię. III. Opanowanie czynności praktycznych. Zdający: 2) projektuje doświadczenia chemiczne, [...] formułuje obserwacje [...].	XIX. Cukry. Zdający: 1) [...] klasyfikuje cukry proste ze względu na grupę funkcyjną i liczbę atomów węgla w cząsteczce [...]; 2) zapisuje wzory łańcuchowe w projekcji Fischera [...] fruktozy; 3) projektuje doświadczenie, którego wynik potwierdzi właściwości redukujące np. glukozy [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne zaznaczenie w trzech nawiasach

0 pkt – odpowiedź niespełniająca powyższego kryterium albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

Monosacharyd o przedstawionej strukturze jest (aldoheksozą / ketoheksozą).

Po dodaniu tego monosacharydu do zawiesiny wodorotlenku miedzi(II) w środowisku zasadowym i ogrzaniu powstaje (czarny osad / ceglastoczerwony osad). Wynik doświadczenia świadczy o tym, że cukier (wykazuje właściwości redukujące / nie wykazuje właściwości redukujących).

Zadanie 29.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. Zdający: 1) [...] wyjaśnia przebieg procesów chemicznych; 6) stosuje poprawną terminologię.	XIX. Cukry. Zdający: 2) [...] rysuje wzory taflowe (Hawortha) anomerów α i β glukozy i fruktozy; na podstawie wzoru łańcuchowego monosacharydu rysuje jego wzory taflowe [...].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi

Rozwiązanie

A

Matura 2023

Zadania do nowej matury
dostępne w **Multitece**

Chcę zobaczyć

